

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 4 (477)

1995 lapkritis

Pilietybės įstatymo pataisa

1995 spalio 3 d. Lietuvos Respublikos seimas vienbalsiai (dviem susilaikius) priėmė Pilietybės įstatymo pataisą. Pataisos projektą paruošė Prezidento 1995 vasario 1 d. dekretu sudaryta komisija, kuriai priklausė 11 išėivijos ir 6 Lietuvos atstovai. Pagrindinės pataisos, liečiančios išėivius, yra tokios:

Įstatymu pripažinta, kad asmenys, iki 1940 m. birželio mėn. 15 d. turėję Lietuvos pilietybę, ir jų vaikai yra Lietuvos Respublikos piliečiai, jeigu jie nerepatrijavo iš Lietuvos.

Tuomi asmenims, iki Lietuvos okupacijos dienos turėjusiems Lietuvos pilietybę, ir jų vaikams nebereikia prašyti "atstatyti" pilietybės, nereikia nei atsisakyti evtl. turimos kitos valstybės pilietybės, nei grįžti į Lietuvą, reikia tik paprašyti pilietybę patvirtinančio dokumento - paso.

Viršminėtų asmenų vaikaičiai tik tuomet laikomi Lietuvos piliečiais, jei pastarieji neigijo kitos valstybės pilietybės.

Repatrijavimu yra laikomas asmens išvykimas į savo etninę tėvynę arba apsigyvenimas etninėje tėvynėje. Tai reiškia, jeigu lietuvių kilmės asmenys 1941 ar vėlesniais metais persikėlė gyventi į Vokietiją, jie šio įstatymo prasme nelaikomi "repatriantais", kadangi jie išvyko ne į savo etninę tėvynę.

Kiti *lietuvių kilmės* asmenys, gyvenantys užsienio valstybėse, gali tapti Lietuvos piliečiais, kai atsisako turimos kitos valstybės pilietybės ir grįžta nuolat gyventi į Lietuvą.

Lietuvių kilmės yra laikomas toks asmuo, kurio tėvai ar seneliai arba vienas iš tėvų ar senelių yra lietuviai ir kuris laiko save lietuviu.

Asmenims, kuriems pagal šį įstatymą patvirtinta pilietybė, ir kitiems *lietuvių kilmės* asmenims, gyvenantiems užsienio valstybėse, teisė į pilietybę išsaugojama neterminuotai, tai reiškia, jie paso gali paprašyti dabar ar bet kada vėliau. Priedo jie gali pasirinkti: arba šią teisę nustatyta tvarka įgyvendinti (paprašyti paso), arba paprašyti tik šią teisę patvirtinančio dokumento. Su tokiu dokumentu šie asmenys su savo šeimos nariais galės atvykti į Lietuvą be vizų ir gyventi Lietuvoje, netaikant jiems imigracijos įstatymo reikalavimų. Tolimesnių piliečio teisių jie tuo neigis.

Daug sunkumų praeityje kėlė pilietybės įgyvendinimo tvarka bei reikiamų dokumentų pristatymas. Pilietybės įstatyme ir jo įgyvendinimo tvarkoje padaryta daug palengvinimų ir suprastinimų. Šalia dokumentų, kurie tiesiogiai nurodo į jo asmens kilmę ar turėtą pilietybę, bus pripažįstami ir netiesioginiai - dokumentai apie mokymąsi, darbą, gyvenimą Lietuvoje iki 1940 birželio 15, asmens priesaikiniai pareiškimai, liudininkų pareiškimai, Lietuvių bendruomenės pažymos ir kt. Dokumentai, jei jie išduoti svetimos valstybės įstaigų, visi turės būti išversti į lietuvių kalbą, vertėjo patvirtinti, notaro patvirtinti ir Lietuvos užsienio reikalų ministerijos legalizuoti. To reikalauja Lietuvos Respublikos įstatymai. Beviltiškiems atvejams, t.y., kai neįmanoma pateikti jokių dokumentų, teisę spręsti įstatymas numato prie Prezidento veikiančiai Pilietybės komisijai, kuri galės būti papildyta ir išėivijos atstovais.

Europos lietuviškųjų studijų savaitė

Tokios Savaitės vyksta kasmet nuo 1954 metų įvairiose Europos šalyse, - dažniausiai Vokietijoje. Studijų užuomazga buvo Lietuvių fronto bičiulių konferencija Tübingene 1953, kurioje prof. Antanas Maceina skaitė paskaitą "Rezistencija prieš tremties dvasią". Studijų savaitėse nuolat dalyvaudavo garsūs išėivijos kultūrininkai: Maceina, Jonas Grinius, Zenonas Ivinskis ir daugelis kitų. Rekordinį skaičių - 32 paskaitas - per Studijų savaites skaitė dr. Kajetonas Čeginskas. Nuo 1989 Savaitėse dalyvauja žmonės iš Lietuvos. Tais metais Studijos vyko Švedijoje, Gotlande, ir Lietuvos nepriklausomybės reikalaujanti memorandumą pasirašė Vytautas Landsbergis, Antanas Terleckas, Justas Paleckis ir kiti gerokai skirtingų politinių pažiūrų žmonės.

42-oji Europos lietuviškųjų studijų savaitė šiemet vyko Romuvoje, Vasario 16 gimnazijos patalpose. Dalyviai pradėjo rinktis jos atidarymo išvakarėse - liepos 30. Vakare Vasario 16 gimnazijos valgyklos salėje įvyko susipažinimo vakaras. Susirinko apie 40 ankstyvųjų svečių. Rengėja Alina Grinienė supažindino su kiekvienu, iššaukdama pavardėmis. Draugiški pokalbiai prie stiklo vyno truko keletą valandų.

Oficialus Savaitės atidarymas buvo pirmadienį, liepos 31 rytą. Rengėjų vardu visus pasveikino Darius Kuolys, apgailestaudamas, kad trūksta pagrindinio rengėjo Vinco Natkevičiaus, kuris dėl negalavimo negali dalyvauti. Perdavė Vytauto Landsbergio, Juozo Tumelio ir kitų sveikinimus iš Vilniaus. Raštu sveikinimus atsiuntė P.Varkala iš Anglijos, dr.Pečiulionytė iš Šveicarijos, Valteris Banaitis iš Vokietijos ir kt. Buvo pristatytas Lietuvos partizanų atstovas Čeponis iš Panevėžio. Sveikinimo žodį tarė ir patalpų šeimininkas Andrius Šmitas.

Pirmasis Savaitės prelegentas buvo *Vincas Bartusevičius* iš Wittlichio (Vokietija), skaitęs paskaitą "50 metų didžiajam lietuvių egzodui ir kas toliau". Išsamiam ir detaliame pranešime jis nagrinėjo išėivijos ir Lietuvos santykius. Pabrėžė, kad, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, išėivijos padėtis pasikeitė iš esmės, tačiau daugelis Lietuvių bendruomenėje linkę galvoti, jog santykiai su Lietuva liko kokie buvę. Bartusevičius kritiškai vertino veikiančią Lietuvos pilietybės įstatymą ir apskritai valdžios nusistatymą išėivijos atžvilgiu. Prelegentas palietė naujųjų emigrantų problemą. Pasak jo, naujieji emigrantai iš Lietuvos teieško ekonominės naudos. Bartusevičius pavadino juos duoneliautojais, su kuriais 1944 metų egzodo išėiviai neranda bendros kalbos.

Po pranešimo išliepsnojusioje diskusijoje kritiškai vertinta ir Vytauto Landsbergio bei Algirdo Brazausko politika išeivių atžvilgiu. Antanas Sabalis iš Niujorko pastebėjo, kad Amerikos lietuviai labai nevienodai žiūri į Landsbergį. Jo žodžiais, Landsbergis yra Niujorko lietuvių herojus, tautiečiai Kanadoje guldo už jį galvą, bet Čikagos kolonija nemėgsta jo už tai, kad prarado valdžią. Kita vertus, anot Sabalio, Brazausko nemėgsta visi ir eina į susitikimus vien iš mandagumo, kad Lietuvos prezidentas nesėdėtų salėje vienas.

Vakare Viktorija Daujotytė prieš savo paskaitą tarė keletą pagarbos žodžių tragiškai žuvusio poeto Vaidoto Daunio atminimui. Velionis ne kartą dalyvavo Lietuviškose studijų savaitėse. V. Daujotytė savo paskaitą pavadino "Lietuvos moteris - tarp virtuvės ir partijos". Kodėl pasirinktas būtent šis "tarp", juk Lietuvos moteris šiandien patiria labai daug įtampų? Todėl, kad šis yra naujusias, aštriai įsiterpęs į dabartinę Lietuvos politinę situaciją.

Lietuvos moterų partija yra susijusi su dabar gana aktyviu visuomeniniu moterų judėjimu, su ta jo dalimi, kuri domisi politika ir moterų dalyvavimu joje. Didžiosios Lietuvos partijos turi atskiras moterų kolegijas, sekcijas, sąjungas. Tas lyg ir rodytų, kad pripažįstama atskira moterų problematika. Arba, kad jos nesprenžia bendrų partijos klausimų. Arba galbūt sprenžia kitaip. Dalis visuomenėje veikiančių moterų pasitenkina aktualia labdarybe arba telkiasi į organizacijas pagal interesus, pasaulėžiūrą, padėti (ūkininkų, katalikų, našlių sambūriai). Dalis, jei leidžia vyro uždarbis, renkasi virtuvę.

Iš kur atsiranda įtampa tarp virtuvės ir partijos? Iš bendro blogos Lietuvos padėties suvokimo, iš sunkios moters padėties (tarp moterų daugiausia bedarbių, jų nėra arba tik vienetai aukštosiose valdymo struktūrose, nėra moterų vyriausybėje, moterį nepakankamai gina įstatymai).

Moterų partijos idėją iškėlė D. Teišerskytė, verslininkė ir poetė. Partija įkurta 1995 vasario 25 steigiamajame suvažiavime. Partijos pirmininke išrinkta K. Prunskienė. Gana sparčiai kuriasi partijos grupės rajonuose. Jaučiama įtampa tarp vadovių kaip ir daugelyje partijų. Pagal savo siekimus orientuodamasi į centrą, akcentuodama moterų, vaikų, šeimos socialinius klausimus, partija galėtų teigiamai paveikti Lietuvos padėtį. Lietuvos moterų savimonė nėra aukšta (moters dažnai apie save mąsto blogiau negu vyrai), tad yra būtinas jų aktyvinimas, politinis ugdymas, kad jos galėtų dalyvauti bendroje konkurencinėje politinėje kovoje. Tikriausiai tai bus pereinamojo laiko partija, nes lyties dominantė lengviau derinasi su visuomeniniu judėjimu negu su politiniais siekimais.

Paskaitoje buvo pateikta nemažai statistinių duomenų, aptariančių dabartinę Lietuvos moterų padėtį. Paskaita dedikuota Alinai Grinienei, savo veikla sujungiančiai nevirtuvišką virtuvę ir nepartišką partiją.

Antra ELStS dieną rytiniame posėdyje kun. Jonas Dėdinas perskaitė ir komentavo sunegalavusio pagrindinio studijų organizatoriaus Vinco Natkevičiaus paskaitą "Žvilgsnis į Juozo Girniaus filosofiją". Pranešime apžvelgta Girniaus biografija; teigiama, kad kaip filosofas jis subrendo jau Amerikoje. Natkevičius prikišo lietuvių išeivių organizacijoms, kad jos nepasirūpino sudaryti sąlygų filosofo kūrybiniam darbui ir alino mažais darbais, kuriuos galėjo atlikti ir ne tokie gabūs.

Veikalų apžvalgoje ypatingas dėmesys skirtas knygai "Žmogus be Dievo" ir Girniaus pastangoms megsti dialogą su ateistais bei liberalais. Tačiau, Natkevičiaus nuomone,

Girnius supratęs liberalizmą siaurai, todėl buvo tolerantiškas jo atžvilgiu. Tuo tarpu liberalizmas nesąs toks geras, ir kai kurios istorinės jo formos esančios smerktinos. Ketvirtoje pranešimo dalyje Vincas Natkevičius bandė klasifikuoti egzistencializmo pasekėjus lietuviškoje filosofijoje ir rasti Juozo Girmiaus vietą joje.

Tą pačią dieną vakariniame posėdyje pranešimą skaitė dailininkas ir Lietuvos radijo "Mažosios studijos" vadovas *Vaidotas Žukas* "Kodėl Lietuvos kultūrininkai bijo Bažnyčios?". Pranešėjas teigė, jog anksčiau Bažnyčia mėgdavo pareikšti savo virškultūriškumą, mėgo nurodinėti menininkams, tačiau po II Vatikano susirinkimo Bažnyčia paleidusi kultūrą ir ją kuriantį žmogų. Dabar Bažnyčia veikia kultūros žmogų, auklėdama jo vidinę laisvę. Prelegentas teigė, kad, norėdama daryti išganingą įtaką kultūrai, Bažnyčia privalo išmokti jos dėsnių. Nemokėdama kultūros kalbos, Bažnyčia, prelegento nuomone, pasmerkta neatlikti pagrindinės misijos pasaulyje - skleisti Gerosios naujienos. Jis pastebėjo, kad okupuotoje Lietuvoje tik vienas kitas inteligentas dalyvavo religiniame pogrindyje ir pasipriešinime. Dauguma buvo priversti nusižengti sąžinei arba ieškoti nereliginių Dievo surogatų. Inteligento-prisitaikėlio pavyzdžiu prelegentas nurodė *Justiną Marcinkevičių*, kurio eilės tinka ir Bažnyčiai, ir ateizmo muziejui.

Laisvoje Lietuvoje Bažnyčiai angažuotų kultūrininkų nepadaugėję. Anot *Žuko*, didelė dalimi dėl to kalta pati Lietuvos Bažnyčia. Intelligentus atstumia trivialumas Bažnyčioje - "dirbtinai tartas žodis, atsainus dvasininko bendravimas, banalūs paveikslai ar skulptūros, lėkšta muzika ar giedojimas, kartais viskas vienu metu". Pranešėjas tvirtino, kad bendradarbiavimas tarp bažnyčios hierarchų ir kultūrininkų labai menkas, kultūrininkų talkos Bažnyčiai pasiūlymai nesulaukia atsakymo. Tuo tarpu statomos elementaraus skonio reikalavimų neatitinkančios bažnyčios ir "nesąmoningai, bet esmingai naikinamos mūsų žmonių dvasinės pajautos, iškreipiamas meninins skonis ... , sugadinamas peizažas, pagaliau iškreipiamas bažnyčios kaip Dievo namų teologinis suvokimas". Baigdamas *Vaidotas Žukas* pakvietė kultūrininkus nebebijoti atsigręžti į Bažnyčią ir išreiškė tikėjimą būsima religijos, kultūros ir valstybės sąjunga Lietuvoje.

Diskusijose *V. Daujotytė* priminė nuomonę, kad *J. Marcinkevičiaus* kūryba išreiškia giliuosius lietuvių religinės pasaulėjautos dalykus, ir klausė, ar ne dėl to šio poeto žodžiai tinka altoriui. Tačiau grafikas *Žibuntas Mikšys* iš Paryžiaus pastebėjo, kad *Marcinkevičiaus* istorinės dramos yra iš esmės antireliginės. Savo nuomonę *Mikšys* grindė, nurodydamas *Marcinkevičiaus* sukurtą vyskupo *Masalskio* paveikslą, protestantų kunigo *Mažvydo* įprotį velniuotis to paties vardo dramoje.

Kun. J. Dėdinas priminė, jog menas pats savaime išganymo neteikia - Bažnyčios likimas priklauso ne vien nuo pastatų buvimo ar išvaizdos, ir kvietė naujomis religinio bendravimo formomis stiprinti gyvąją Bažnyčią. Nors pranešime minėtas tik epizodiškai, diskusijose iškilo valstybės ir Bažnyčios santykių klausimas. *V. Žukas* kalbėjo apie būtinybę dėl sunkios padėties iš dalies apriboti demokratiją. Plėtodamas savo mintį apie religijos, kultūros ir valstybės sąjungą, *V. Žukas* vaisingo Bažnyčios ir valstybės bendradarbiavimo pavyzdžiu nurodė Čilės Bažnyčios bendradarbiavimą su Pinočetu. Pastarasis pavyzdys sukėlė šiokią tokią auditorijos sujudimą. *Darius Kuolys* paragino Bažnyčios ir valstybės santykius derinti ne iš jėgos pozicijų, bet per dialogą ir priminė, kaip ilgais ir atkakliais svarstymais buvo pasiektas kompromisas dėl tikybos dėstymo mokyklose.

Trečiadienį, rugpjūčio 2, ryto posėdyje inžinierius iš Niujorko, aktyvus visuomenininkas, buvęs VLIKo tarybos narys *Antanas Sabalis* skaitė paskaitą "Vytautas Vaitiekūnas ir jo

palikimas“. Paskaitininkas labai gyvai ir su didele asmenine simpatija pristatė Lietuvoje gal kiek mažai žinomą išeivių Amerikoje veikėją-visuomenininką bei kultūrininką Vytautą Vaitiekūną, buvusį vieną iš 1941 birželio sukilimo organizatorių, antinacinės rezistencijos dalyvį. Karo pabaigoje gestapininkai Vaitiekūną suėmė ir įkalino Bayreuto kalėjime. Prelegentas teigė, kad rinkinys “Į pilnutinę demokratiją“ atsirado didele dalimi Vaitiekūno dėka. Jis parinko, suredagavo iki tol buvusius atskirus tekstus. Jis taip pat buvo vienas iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės kūrėjų ir šios organizacijos statuto autorius. Pagyvenęs Amerikoje 35 metus, Vaitiekūnas mirė 1984.

Tos pačios dienos vakariniame posėdyje grafikas iš Paryžiaus *Žibuntas Mikšys* skaitė pranešimą “Oskaras Milašius iš gimtosios padangės bežiūrint“. Prelegentas apgailestavo, kad Lietuvoje kiekvieną iškilią asmenybę apninka neišmanėlių ir šarlatanų spiečius. Pirmasis, iš kurio mėgo pelnytis kiti, buvęs Čiurlionis, o dabar - Oskaras Milašius. Pasak pranešėjo, apskritai sunku suprasti, kodėl Milašius yra madingas ir populiarus Lietuvoje. Dar sunkiau paaiškinamas klaidingas lietuvių įsitikinimas, jog prancūzai alpsta dėl Milašiaus. Anot Mikšio, tai rodo, jog Lietuva tebėra mitų ir legendų kraštas. Milašiui suprasti reikia labai gerai mokėti prancūzų kalbą, o lietuviai remiasi vien prastais vertimais. Lietuviškai milašistikai būdingas perdėtas dėmesys vėlyvojo Milašiaus misticizmui. Lietuvių tyrinėtojams dažniausiai nesuprantamas ir svetimas Milašiaus aristokratizmas. Lietuviškos publikacijos be skrupulų bando aiškinti tas poeto-aristokrato puses, kurių Vakarų mokslininkai net nebando liesti.

Ž.Mikšys atskirai nagrinėjo Laimono Tapino knygą “7 vienatvės Paryžiuje“ ir Milašiui skirtą “Naujosios Romuvos“ numerį. Prelegento nuomone, Tapinas nepakankamai gerai moka prancūzų kalbą, o jo lietuvių kalba skurdi. Autorius atsainiai elgiasi su dokumentais, o Milašiaus aristokratizmas Tapinui esąs neįkandamas. “Naujojoje Romuvoje“ išspausdintas Linos Naujokaitienės ir Aleksandros Šardonje publikacijos esančios mėgėjiškas žavėjimasis mistika ir alchemija Milašiaus kūryboje, o tikrasis, vertingasis Milašius liekās nuošalyje. Vienpusiškumas, dalykinės klaidos ir itin blogi poeto tekstų vertimai daro “Naujosios Romuvos“ publikacijas beprasmiškas.

Prelegentas teigė, kad vienintelis vertingas lietuviškas rašinys apie Milašių yra Algirdo Patacko straipsnis “Oskaras Milašius. Trys gyvenimai“. Algio Galinio slapyvardžiu pasirašytas straipsnis buvo išspausdintas pagrindžio leidinyje “Pastogė“ aštuntojo dešimtmečio pabaigoje.

Ketvirtadienį ryto posėdyje poetas *Marcelijus Martinaitis* perskaitė pranešimą “Postalininis kultūrinis gyvenimas Lietuvoje“. Jis teigė, kad per vadinamąjį atlydį prasidėjo trečioji lietuvių tremtis. Pirmąją poetas laiko 1944 egzodą į Vakarų, antrąją - deportacijas į Sibirą. Per trečiąją tremtį dėl dirbtinai naikinamo kaimo iš vietos pajudėjusi didžioji Lietuvos žmonių dalis. Pakeitę gyvenamąsias vietas, žmonės prarado pastovią dorovinę ir informacinę erdvę. Pacitavęs kaimo žmogaus žodžius “Gal dabar duos gyventi?“, prelegentas kalbėjo, kad per atlydį pamažu davė rašyti, tapyti, reikšti mintis. Tačiau fizinę prievartą pakeitė dorovinis teroras. Pasak Martinaičio, dorovinis teroras pasirodė esąs veiksmingesnis ir pavojingesnis Lietuvai negu atviras smurtas. Daug žmonių, tarp jų inteligentų, buvo įbauginti ir papirkti. Kita vertus, didžioji dalis pastarųjų dviejų dešimtmečių lietuvių literatūros buvusi netarybinė. Pratęsdamas ankstesnę diskusiją, poetas užstojo Justiną Marcinkevičių. Dėl kai kurių savo eilėraščių Marcinkevičius gailisi, nešioja savyje kančią, tačiau nedaro viešo atgailos spektaklio.

Diskusijose po pranešimo be kitų iškilo dabartinės valdžios pastangos pateisinti praeitį, sulyginti budelį ir auką. Apibendrinamas ryto posėdį, jo moderatorius Darius Kuolys pasakė, kad Lietuvoje pastebima tam tikra restauracija - atlydžio laikų atkūrimas. Herojizuojamas anų laikų amoralumas ir cinizmas. Priminė, kad postalininę erą Arvydas Juozaitis pavadino Lietuvos aukso amžiumi. Dabar šią ideologiją perima valdžia. Per valstybės dienos minėjimą prezidentas Algirdas Brazauskas pareiškė, kad taip gerai kaip tarybiniais laikais lietuviai niekad negyvenę. Ta proga D.Kuolys citavo Vytautą Kavolį - lietuviams tautos meilė svarbiau už tiesos sakymą, ir baigdamas klausė: kodėl Justinas Marcinkevičius tyli, kodėl nepasako savo nuomonės apie tai, kas vyksta krašte. Tyla gali reikšti pritarimą.

Vakare filosofas *Tomas Sodeika* skaitė paskaitą "Šiuolaikiniai Lietuvos filosofai". Pradėjo teiginiu, jog pirmus du pokario dešimtmečius filosofijos Lietuvoje nebuvo. Aukštosiose mokyklose dėstomas marksizmo-leninizmo kursas buvo sudėtinė marksizmo ciklo dalis. Trečiame dešimtmetyje Vilniaus universitete atsiradusi savotiška alternatyva - vadinamoji Eugenijaus Meškausko mokykla. Savotiška todėl, kad įtilpo į sistemą. Šioks toks žingsnis į šalį atvėrė galimybes galvoti kitaip. Tuomet daug kas tai vertino. Tokių vertinimų galima išgirsti ir dabar.

Prieš metus Santaros-Šviesos suvažiavime Arvydas Šliogeris pareiškė, kad Lietuvos filosofija prasideda nuo Eugenijaus Meškausko. Šliogeris argumentavo tuo, jog prieškarinio filosofai negali būti tokiais laikomi, nes pradeda nuo tam tikro pozityvaus pagrindo. Tas pagrindas yra krikščionybė, arba tiksliau katalikybė. Sodeika mano, kad šie samprotavimai atsigrežia prieš patį Meškauską, kadangi jo filosofijoje galima rasti neredukuojamą pagrindą, tik jis gerokai skiriasi nuo krikščionybės. Be to, po karo Lietuvoje buvo likę ir kurį laiką dėstė du stambūs filosofai - Leonas Karsavinas ir Vosylius Sezemanas. Todėl pradėti Lietuvos filosofiją nuo Eugenijaus Meškausko neverta. Meškauskas iš marksizmo preparavo siaurą ir neutralią temą - mokslo ir jo raidos temą. Šio aspekto išskyrimas darė neblogą įspūdį. T.Sodeika pripažino, kad ir jam tai atrodė kaip galimybė mąstyti laisviau.

Meškausko mokykla - visų pirma jo pasekėjai velionis Vytautas Vinciušas ir Albinas Lozoraitis. Jau miręs Jonas Repšys pirmas rašė apie egzistencializmą, Krescentijus Stoškus domėjosi struktūralizmu, semiotika, kultūros filosofija. Svarbiausia, Meškausko katedroje buvo nepaprastai liberali atmosfera. Tuo pat metu Kaune susidarė savotiškas filialas Politechnikos instituto katedroje, kuriai vadovavo Aleksas Gasiūnas ir Danutė Kapačiauskienė. Joje vyravo irgi liberali atmosfera. Šioje katedroje teko dirbti Albinui Plėšniui ir Vytautui Ališauskui. Juos marksistais pavadinti sunku. Dabar politikoje garsėjantis Bronius Genzelis įsteigė Vilniaus universitete filosofijos būrelį, kuriame filosofijos pagrindus gavo žinomi filosofai Arūnas Sverdiolas, Algirdas Degutis, velionis Antanas Nesavas, pats Tomas Sodeika. Reikšmingas ilgus metus Mokslų akademijos institute veikęs filosofijos seminaras, kuriame buvo nagrinėjami klasikiniai filosofijos tekstai.

Tarybiniais metais pajudėjo iš vietos filosofijos knygų leidyba. Sodeika priminė, kad Romualdas Ozolas 1976 tapo Minties leidyklos vyresniojo redaktoriaus pavaduotoju. Po to per 20 metų išspausdinta beveik 30 tomų klasikinių tekstų ir 5 tomai filosofijos istorijos chrestomatijos. Lietuvos filosofijos likimas paradoksalus: 1983 penkių tūkstančių tiražu išleista Kanto "Grynojo proto kritika" žmonės išpirkto per savaitę. Prieš metus tūkstančio tiražu išleista iš Lietuvos kilusios pasaulinės filosofijos garsenybės Emanuelio Levino knygelė neišpirkta iki šiol. Anksčiau žmonės pirkto filosofijos knygas protesto vardan - kad

įsigytų kažką, kas prasilenkia su oficialia filosofija. Dabar gi perka tiek, kiek iš tikrųjų reikia.

Sodeika mano, kad, nepaisant filosofijos knygų leidybos bumo, Lietuvos filosofija gilioje krizėje. Klesti vadinamoji mokyklinė filosofija, kuri daroma vardan galutinio produkto - knygos ar paskaitos. Nebėra grynosios filosofijos, kurios tikslas - mintis. Kita vertus, filosofija visame pasaulyje serga panašia liga. Diskusijose pasisakę priminė, jog filosofas Jokūbas Minkevičius bendradarbiavo su NKVD ir bandė padaryti subtilesniu mokslinį ateizmą. Buvęs partizanas Čeponis iš Panevėžio teigė, kad pokario filosofija buvo bolševikų inspiruotas lietuvių sąmonės smukdymas. Atsakydamas į panašius priekaištus filosofams, Sodeika pažymėjo, jog žmonių motyvų neįmanoma suprasti iki galo; artimo meilė besąlygiškai reikalauja į tai atsižvelgti, todėl jis nenori teisti ar per stipriai kirsti. Diskusijų pabaigoje dr. J.Norkaitis iš Stuttgarto uždavė klausimą, kuris ko gero liko be atsakymo: kodėl totalitarinio režimo sąlygomis filosofai iš viso kalbėjo?

Penktadienio rytą apie Lietuvos politines partijas 1990-1995 kalbėjo Laisvosios Europos Radijo darbuotojas (Praha) *Virgis Valentinavičius*. Pažymėjęs, kad partine politika žmonės derina savo interesus, prelegentas sakė, jog partinė politika Lietuvoje prasidėjo 1992 triuškinančiu LDDP (Lietuvos demokratijos darbo partijos) laimėjimu seimo rinkimuose. Po 1990 LKP (Lietuvos komunistų partija) pasitraukė iš viešumos ir pradėjo atkurdinti savo skyrius. 1993 įsteigta Konservatorių partija arba Tėvynės sąjunga, stipriai pasireiškusi 1994 savivaldybių rinkimuose. Socialdemokratų partija turi tik 900 narių, bet ją remia profsąjungos. LKDP (Lietuvos krikščionių demokratų partija) nors gausi, bet stokoja prasikišančio vadovo. Linkusi į konservatorius. Joje vyksta trynimasis tarp klerikalų bei liberalų, bet nemanoma, kad tai privestų prie skilimo. Konservatoriams pakenkė nenusisekęs referendumas. Iš to jie pasimokė - tapo nuosaikesni ir pagerino darbą su rinkėjais. Konservatorių vadovai - V.Landsbergis ir Vagnorius - vertinami prieštarinčiai. LDDP-jai būdinga nugalėtojo arogancija. Partija remiasi A.Brazausko populiarumu. Mažesnės partijos - socialdemokratai, Centras, Tautininkų sąjunga, Nepriklausomybės bei Liberalų partijos ir kt. Savivaldybių rinkimai atnešė laimėjimą konservatoriams ir suteikė galimybę veikti. Jie kelia visuotinai pripažintus siūlymus, kaip kova prieš nusikalstamumą ir pan. Staigmena buvo lenkų laimėjimas savivaldybių rinkimuose. Partijos išmoksta bendradarbiauti, nepaisant LDDP nenoro. Daugumai partijų trūksta šviežio oro, nors ir kuriamos jaunimo sekcijos. Beveik visos partijos, išskyrus LDDP, turi sunkumų su veiklos finansavimu. Opozicijos partijoms trūksta savikritikos. Naujausia yra Moterų partija su 2.000 narių. Jai stinga partiškumo. Savo pranešimą V.Valentinavičius baigė išvada, kad nuo 1992 Lietuvos partijos padarė pažangą. Dabar vyrauja tripartinė sistema: LDDP, Konservatoriai ir LKDP. Pageidautina 4-oji stipri partija.

Per diskusijas dr. J.Norkaitis pasigedo partijų programų. Dr.Čeginskas klausė, ar galima kalbėti apie Lietuvos politinių partijų sistemą, ir nurodė nenorą tęsti tarpkarinės Lietuvos tradicijų. Neaiškus dešinės ir kairės skyrimas. Kriteriumas turbūt - nusistatymas Bažnyčios atžvilgiu. M.Buivys, sukėlęs klausytojų juoką, teigė, kad stipriausia valdančioji partija Lietuvoje yra mafija. Buvo ir daugiau pastabų.

Referentas sakė, kad partijų programų rinkėjai neskaito: jiems svarbu pažadai ir jų vykdymas. Lietuvos politinių partijų sistema tik užuomazgoje. Tarpkarinės Lietuvos politinių partijų tęstinumas pageidautinas, bet sunkiai įvykdomas: Lietuva labai pasikeitusi. Skirtumas tarp kairės ir dešinės sąlyginis. Čia nemažą vaidmenį vaidina santykiai su Bažnyčia. Mafija veikia Italijoje ir kitur, bet reikia su ja gyventi ir kovoti. Rinkimai daro

partijas žmonių tarnais. Draudimas dvasiškiams dalyvauti politikoje yra pozityvus reiškinyss.

Tą pačią dieną popiet *Algimantas Jankauskas* iš Vilniaus universiteto tarptautinių santykių instituto perskaitė pranešimą "Organiškosios valstybės koncepcija: kūrėjai, raida, vertinimai". Organiškoje arba korporatyvinėje valstybėje tiesioginis atstovavimas parlamente derinamas su atstovavimu pagal profesijas: profesinės korporacijos atlieka politines funkcijas. Prelegentas išskyrė du tokios valstybės modelius - bendruomeninį ir etatistinį. Pirmajame korporacijos autonomiškos valdžios atžvilgiu, antrajame - pavaldžios vyriausybei. Pirmojo modelio laikėsi krikdemiškos orientacijos mąstytojai, antrojo - tautininkai. Iš organiškos valstybės idėjos pradininkų pranešėjas išskyrė Stasį Šalkauskį; vėliau smulkiai aptarė 1936 "Naujojoje Romuvoje" išspausdintą deklaraciją "Į organiškos valstybės kūrybą", kuri gimė šio žurnalo ir mėnesinio kultūros žurnalo "Židinys" aplinkoje. Tai Juozas Ambrzevičius (Brazaitis), Jonas Grinius, Zenonas Ivinskis, Stasys Yla, Juozas Keliuotis, Antanas Maceina ir daugelis kitų. Iki karo jie reiškėsi kaip kultūrinis sąjūdis, vėliau šie asmenys sudarė pasipriešinimo tarybiniais ir nacių okupantams branduolį, buvo Laikinosios vyriausybės nariai, Lietuvių fronto organizatoriai. Jie svarstė ir plėtojo organiškosios valstybės idėją, kuri galutinį pavidalą įgavo jau Vakaruose išspausdintame rinkinyje "Į pilnutinę demokratiją".

Vakare tradicinėje "Tėvynės valandėlėje" nuotaikiai savo eiles skaitė poetas *Marcelijus Martinaitis* ir skambino pianistė *Vaida Kirvelytė* iš Miuncheno.

Šeštadienio rytą paskutinę Studijų savaitės paskaitą skaitė *Darius Kuolys* iš Vilniaus apie Didžiosios Kunigaikštijos tradiciją ir šiandieninės Lietuvos raidos tendencijas. Anot jo, prieš du šimtus metų žlugusi Lietuvos Didžioji Kunigaikštija moderniosios lietuviybės suvokiama ir kaip šiandieninio gyvenimo paskata, ir kaip tolesnei tautos raidai įveikti būtinas istorijos kliuvinyss. Jau XIX a. pradžios tautinis žemaičių sąjūdis kėlė garbingą kunigaikščių senovę ir drauge ragino įveikti "pražūties laikus". Moderni lietuvių istorinė sąmonė, nors ir pasisavindama kunigaikščių istoriją liaudies atminčiai, ateitį suvokia kaip praeities antitezę, esminiu dabarties uždaviniu laiko praeities įveikimą. Šitokia dvilypė praeities samprata išlieka gyva ir XX amžiuje. Istorija tampa medžiaga emociniams išgyvenimams, bet neįstengia virsti autentiška asmens ir tautos gyvenimo patirtimi. Ir prieškaryje, ir sovietmečiu, ir atkūrus Lietuvos valstybingumą lietuviams išlieka būdinga dvejopa istorijos jausena. Vienu atžvilgiu, istorija nusiviliama, ja nepasitikima. Kitu - švenčiama ir sakralizuojama buvusi istorijos pilnatvė. Šis istorinės sąmonės dvilypumas remiasi švietimo ir romantizmo laikų vaizdiniais bei nuostatomis. Švietimas atmeta tradiciją kaip proto pavergimą, romantizmas išvelgia tradicijoje tik istorinę duotybę, panašią į gamtos duotybes. Ir vienu, ir kitu atveju santykis su tradicija neturi dialoginio pobūdžio. Su praeitimi arba kovojama, arba ji sakralizuojama kaip autentiško ryšio su dabartimi neturinti laiko atkarpa. Iš šiandienos politiniam Lietuvos elitui būdingo nepasitikėjimo tradicija kyla politinės elgsenos "pragmatizmas", nusivylimas tautinės bendruomenės savarankiškėmis galiomis. Romantiškos šių dienų valstybės pastangos kurti kunigaikščių didybę šlovinančius ritualus yra teatrališkos, autentišką lietuvių ryšį su istorija iškreipiančios.

Vyko gyvos diskusijos. Teigta, kad Lietuva nuo Mindaugo laikų 1918 buvo karalystė. Gediminas ir Vytautas buvę karaliai. Pabrėžtas Didž. Lietuvos Kunigaikštijoje viešpatavęs tolerantiškumas: visos tautybės ir religijos gražiai sugyveno. Lietuvos Didžioji Kunigaikštija šiandien galėtų būti modeliu ateities Europai, o savo daugiakultūriškumu -

Lietuvai. 1917 numatyta Lietuvos monarchija su Mindaugu II būtų galėjusi būti Didžiosios Kunigaikštijos tęsinys. Prelegentas pastebėjo, kad 1917 monarchija nenumatė nepriklausomos Lietuvos. Buvo prikišama, kad Lietuvoje per daug statoma paminklų - reiktų paskelbti paminklų statymo moratoriumą. Ir t.t.

Popiet buvo Savaitės įvertinimas. Rasta, jog 42-oji ELStS - jau istorija, bet idėja tebėra gyva. Ir dabartinėmis sąlygomis ELStS pasiteisina. Šiomet buvo gera religinė programa: kasdien šv. Mišios ir pamokslėlis dienos tema. Paskaitos suteikė vertingos informacijos bei patirties. Naudingas ryšių mezgimas, aukštas intelektualinis lygis. Nepamiršamas ir šalutinis efektas - socialinis bendravimas. Dauguma prelegentų buvo palyginti jauni, bet daugiau jaunų veidų pageidautina ir klausytojų eilėse. Organizacinio komiteto sudarymas neturėtų būti kliūtis ELStS tęsimui. 43-ioje ELStS pageidautina panagrinėti mūsų santykiai su kaimynais, religinis sąmoningumas Lietuvoje ir kt. Atgaivintini simpoziumai. Paskaitų trukmė neturėtų viršyti akademinės valandos, t.y. 45 minučių.

Vienbalsiai nutarta sekančią ELStS rengti vėl toje pačioje vietoje, t.y. Hiutenfelde, Vasario 16 gimnazijoje. Organizacinis komitetas: dr. Kajetonas Čeginskas (Uppsala), dr. Darius Kuolys (Vilnius), dr. Jonas Norkaitis (Stuttgart) ir dipl. ekonomistas Tomas Bartusevičius (Wittlich).

Vakare su dideliu pasisekimu lietuviškas dainas ir operų arijas dainavo solistė *Audronė Gaižiūnienė* iš JAV, akompanavo *Vaida Kirvelytė* iš Miuncheno. Menininkės taip patikėjo klausytojams, kad jie karštais plojimais reikalavo vis ir vis daugiau koncertuoti.

Įvairūs, gausūs ir skanūs buvo atsisveikinimo naktiepiečiai.

Maloni staigmena buvo Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės pirmininko dr. V. Dargužo (Wartbodenstr. 37, CH-3626 Hünibach/Thun) pranešimas, kad jis ir šveicaras dr. Klaus Fiedler yra sudėję po 10.000 šveicarų frankų ir įsteigę fondą finansškai paremti buvusių tremtinių vaikų ir vaikaičių, turinčių Lietuvos pilietybę, mokymą.

ELStS apžvalgai pasinaudota ir Laisvosios Europos radijo pranešimais.

Lietuvių kultūros instituto suvažiavimas

Rugsėjo 29 - spalio 1 dienomis Romuvos pilies salėje vyko LKI 15 suvažiavimas. Jį atidarė LKI vedėjas Vincas Bartusevičius, pasveikindamas paskaitininkus ir klausytojus ir dėkodamas Vasario 16 gimnazijos vadovybei už nuolatinę globą.

Pirmąją paskaitą apie Vieningos Lietuvos pogrindžio vadovybės sudarymą ir jos veiklą 1940 - 1956 metais skaitė dr. *Kajetonas Čeginskas* Čeginskas iš Uppsalos. Nors kai kas ir nenorėtų, kad ta tema būtų kalbama, vis dėlto tai yra prasminga, nes žvilgsnis į netolimą istorinę praeitį padeda suvokti kovos dvasią, kuri gali suteikti stiprybės nugalint dabartinius sunkumus, kuriant ateities Lietuvą. Paskaitininkas nušvietė pasipriešinimo organizacijų (VLIKo, Lietuvių aktyvistų fronto) susikūrimo aplinkybes ir veiklą. Ypač didelį dėmesį skyrė pasipriešinimo pokario Lietuvoje apžvalgai.

Vilniaus universiteto knygotyros katedros vedėjas prof. dr. *Domas Kaunas* skaitė paskaitą apie pirmąją lietuvišką knygą M. Mažvydo "Katekizmą" ir jos pasirodymo 450 metų

sukakties paminėjimo planus. Paskaita buvo atsakymas į esminius klausimus, liečiančius pirmąją lietuvišką knygą: kada, kokiomis aplinkybėmis ir ar ne per vėlai ji pasirodė, kas joje surašyta, kuriam reikalui ir kokiam gyventojų sluoksniui ji buvo skirta, kiek jos buvo išleista ir kiek išliko. Pranešėjas palyginimui pateikė kitų tautų pirmųjų knygų išleidimo datas, iš kurių aiškėjo, jog lietuvių pirmoji knyga pasirodė kaip tik laiku, nė kiek neuždelsdama. Iki šiol buvo teigiama, jog ji buvo skirta Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės gyventojams, norint plėsti jų tarpe protestantizmą. Prelegentas gi yra nuomonės, jog ši knyga buvo daugiau skirta švietėjiškam ir religiniam darbui Prūsų Lietuvoje. Apie tai liudija ir tas faktas, jog Didžiojoje Lietuvoje neužsiliko šios knygos egzempliorių. Dr. Kaunas pabrėžė, jog mūsų pirmoji knyga ypatinga tuo, jog tai nėra vien katekizmas, bet susideda iš 6 kūrinų, vadinasi yra sudėtingas, originalus veikalas. 1997 metais bus švenčiamas šios knygos pasirodymo 450 metų sukaktis. Dr. Kaunas papasakojo, kaip plačiai ruošiamasi paminėti šį jubiliejų. Pats būdamas šio renginio ruošos komisijos sekretorius, kvietė LKI prisidėti prie sukakties paminėjimo Vokietijoje.

Toliau dipl. ekonomistas *Tomas Bartusevičius* padarė pranešimą apie Lietuvos ūkio transformacijos eigą Lietuvoje. Jo nuomone, yra matyti, kad Lietuvos vyriausybė ūkio pervedimą iš vienos sistemos į kitą yra nusprendusi vykdyti pamažu. Teisiniai rėmai tai yra sukurti, tačiau juose dideli socialiniai komponentai. Į Europos teisę nebuvo orientuotasi, o jungimasis į Europos teisę būtų atnešęs daugiau naudos. Prelegentas apžvelgė kai kuriuos ūkio vystymosi vyksmus: gamybą, pinigų reformą, infliaciją, privatizavimą, nuosavybės formas, užsienio paramos panaudojimą. Pranešimą jis pailiustravo statistinių duomenų lentelėmis.

Mokytojas *Gintautas Gustas* iš Šiaulių pateikė daug duomenų apie vokiečių karių kapus Lietuvoje ir Karaliaučiaus krašte. Savo pranešimą jis pailiustravo nuotraukomis, papasakojo daug autentiškų Lietuvos žmonių prisiminimų apie tų karių likimą. G. Gustas yra surinkęs šioje srityje daug medžiagos.

Etnologas dr. *Vacys Milius* iš Vilniaus kalbėjo apie lietuvių liaudies kultūros tyrinėjimus 19 a. antroje pusėje ir šio amžiaus pradžioje, paskelbtus vokiečių kalba. Paskaitininkas pristatė chronologiškai visus veikalus, nagrinėjusius liaudies kultūrą minėtu laiku, perteikė jų turinio santraukas, aptarė ir vertino juos.

Vakare suvažiavimo dalyviai turėjo progos pasiklausyti nuostabaus koncerto. Grojo jauni, tačiau muzikos pasaulyje jau pasižymėję menininkai: smuikininkas *Paulius Sondeckis*, violončelistas *Vytautas Sondeckis* ir pianistė *Irma Kilsch*. Jie atliko B. Dvariono, G. Gershvino, S. Rachmaninovo, D. Popperio ir W. A. Mocarto kūrinius. Gausiomis katutėmis klausytojai dėkojo atlikėjams ir išsiprašė priedą. Salė buvo prisirinkusi pilnutėlė. Pasiklausyti koncerto atėjo ir kai kurie Hiuttenfeldo vokiečiai, nes tai reta proga pasiklausyti tokių aukštos klasės atlikėjų.

Pobūvyje po koncerto buvo galima pabendrauti, pašnekučiuoti, pasidalyti mintimis, o taipgi atsigaiivinti gėrimais.

Spalio 1, sekmadienį, LKI nariai rinkosi į metinį posėdį. Buvo apžvelgta praeitų metų veikla. Ypač pasidžiaugta talkininko L. Kairio pagalba, kuris sutvarkė visą LKI periodiką ir toliau tvarko archyvinę medžiagą. LKI bibliotekos knygas toliau kataloguoja bibliotekos vedėjas dipl. bibl. A. Hermanas. Numatoma greitu laiku bibliotekos katalogą prijungti prie

elektroninio pietvakarių Vokietijos bibliotekų katalogo. Aptartas tolimesnis bendradarbiavimas su Lietuvos nacionaline biblioteka.

Už likusius nuo vaistų į Lietuvą siuntimo vajaus suaukotus pinigus LKI nupirko aparatą, reikalingą tirti mažų vaikų susirgimams. Taip pat pervežta į Lietuvą medicinos aparatūros, kurią suaukojo įmonės ar privatūs gydytojai.

Kontrolieriui patikrinus ir radus piniginę apyskaitą už 1993-1994 metus tvarkingą, senoji valdyba buvo atleista nuo atsakomybės. Sekantiems metams patvirtinta sena valdyba: pirmininkas V.Bartusevičius, vicepirmininkas dr.Vilius Lėnertas ir sekretorius dr.Kajetonas J.Čeginskas (Uppsala). Kontrolieriumi patvirtintas Petras S.Odinis.

Suvažiavimas baigėsi evangelikų ir katalikų pamaldomis ir bendrais pietumis.

MŪŠŲ BENDRUOMENĖJE

Schwetzingenas

Šios apylinkės lietuviai buvo sukviesti į metinį visuotinį susirinkimą gegužės 14, kuris vyko Ketsch'e Gamtos draugų svetainėje. Prieš tai visi dalyvavo šv.Mišiose katalikų bažnyčioje. Jas laikė kun. Jonas Dėdinas. Susirinkime dalyvavo 23 nariai ir narės ir 8 svečiai iš apylinkės ir net Lietuvos. Buvo pasiūlyta 11 punktų programa, kuri priimta be pakeitimų. Pirmininkavo Jonas Vitkus, sekretoriavo Vilius Kurcas. Susirinkimas praėjo sklandžiai, be didesnių diskusijų. Vienbalsiai pasūlyta palikti seną valdybą ir kontrolės komisiją savo einamose pareigose dar vieneriems metams. Pirmininkas - Jonas Vitkus, sekretorius - Jonas Stuknys, išdininkas - Vilius Kurcas. Kontrolės komisiją sudaro Kazys Bendoraitis ir Helmut Ruinies. Apylinkės valdyba atleista nuo atsakomybės už 1994 metus.

Motinos dienos proga pagerbtos susirinkime dalyvavusios motinos, įteikiant kiekvienai po raudoną rožę. Ypatinga padėka išreikšta kun. Jonui Dėdinui už jo ilgametį rūpinimąsi šios apylinkės dvasiniu gyvenimu. Susirinkimas baigtas Tautos himnu.

Salzgitteris

Salzgitterio apylinkės lietuviai rugsėjo 2 susirinko atšvęsti Tautos šventės. Šv. Mišias ta proga atnašavo kun. Bronius Kuciulis. Po pamaldų visi susirinko į šv. Juozapo bažnyčios parapijos salę. Čia visus pasveikino Salzgitterio lietuvių apylinkės pirmininkas R.Gasiūnas. Paskui visi vaišinosi kava. Suėjime dalyvavo nemažai lietuvių iš paties Salzgitterio, iš Hanoverio, o taip pat buvo svečių ir iš Lietuvos. Vietos lietuvių muzikos kapela, kurioje grojo R.Gasiūnas, H.Kremsier, G.Gaveris ir Rolandas Gasiūnas, pratęsė šventę. Visi maloniai linksminosi iki vėlyvo vakaro.

Miunchenas

Miuncheno apylinkės lietuviai ir jų vaikai turi retą progą nemokamai mokytis šokti. Neseniai iš Alytaus į Miuncheną atvykusi šokių mokytoja Virginija Daugirdaitė visus

norinčius mokys ne tik lietuvių liaudies šokių, bet ir klasikinių šokių pagrindų. Lietuvių parapija iširengė savo "spaustuve", t.y. išigijo kopijavimo aparatą, kuriuo dabar daugina savo apylinkės "Žinias". Rugsėjo 25 į lietuvių kavutę Rezidencijos kavinėje atvyko kelios dešimtys svečių. Tai buvo Kauno "Ragučio" darbuotojai, keliaujantys po Vakarų Europą. Miuncheno apylinkės lietuviai džiaugiasi, kad jų pirmininkas Robertas Šneideris sukūrė lietuvišką šeimą. Zenona ir Robertas sumainė žiedus rugpjūčio 12 Radviliškyje.

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Mokslo metų pradžia

Šiuos mokslo metus gimnazijoje pradėjo 98 mokiniai. Tiesa, kai kurie vėlavo, nes nespėjo susitvarkyti įvažiavimo į Vokietiją vizų. Šiomet gimnazijoje mokysis 52 mokiniai iš Vokietijos, 40 iš Lietuvos, 2 iš Urugvajaus ir po vieną iš Kanados, Jungtinių Amerikos Valstijų, Argentinos bei Mali (Afrikos).

Rugsėjo 4, po pusryčių, mokiniai, mokytojai, kai kurių mokinių tėveliai ir svečiai susirinko vėliavos aikštelėje, kur naujus mokslo metus pradėjo Lietuvos himnu bei trispalvės pakėlimu. Visuomet po to seka šv. Mišios, bet šįkart jų nebuvo, jos buvo nukeltos vieną dieną, t.y. į antradienį, nes tą dieną atvyko naujasis gimnazijos kapelionas. Po vėliavos pakėlimo visi susirinko berniukų bendrabučio salėje. Čia gimnazijos direktorius Andrius Šmitas visus pasveikino, pristatė mokiniams mokytojus, klasių auklėtojus ir bendrabučio vedėjus. Taip pat jis papasakojo truputį gimnazijos istorijos ir apie jos uždavinius, padaršino naujai čion atvykusius, ypač tuos, kurie atvyko iš Lietuvos, neturėdami arba mažai turėdami vokiečių kalbos žinių. Jis sakė, kad visi, kurie stengėsi, gerai išlaikė abiturą, tame tarpe ir vokiečių kalbos egzaminą, o viena kanadietė mergaitė, kuri atvyko nė žodžio nemokėdama vokiškai, po trejų metų laikydama brandos egzaminus, iš vokiečių kalbos gavo aukščiausią pažymį.

Kalbėjo direktorius ir apie tvarką bei vidaus taisykles. Prašė saugoti iki šiol gerus lietuvių santykius su Hiutenfeldo gyventojais vokiečiais. Atkreipė dėmesį į kai kuriuos dažniau pasitaikančius mokinių nusižengimus ir prašė jų nekartoti. Taipgi direktorius kvietė mokinius turiningai leisti laisvalaikį: įsijungti į jaunimo organizacijas, šokti tautinius šokius, dainuoti chore.

Paskui mokiniai susitiko su klasių auklėtojais, o dar vėliau su bendrabučių vedėjais, kurie smulkiau išaiškino bendrabučio taisykles. Jos nevisada mokiniui patinka, tačiau be jų gyventi vienoje vietoje tokiai didelei šeimai būtų labai sunku ar net neįmanoma.

Vakare senbuviai mokiniai suruošė susipažinimo vakarą naujiems atvykėliams. Šie dar sunkiai jungėsi į žaidimus ir daug ką matė pro skeptiko akinius, bet netrukus pradėjo atšilti ir įsijungti į bendrą gyvenimą.

Naujas kapelionas Vasario 16 gimnazijai

Beveik dvejus metus globojęs Vasario 16 gimnazijos ir Romuvos apylinkės katalikus, Lietuvon grįžo kun. Gediminas Tamošiūnas. Jo vieton rugsėjo 4 vakare atvyko kun.

Alfonsas Kelmelis. Jį atlydėjo čionai Kaišiadorių vyskupas Jo ekscelencija J. Matulaitis ir dar 4 kunigai. Sekančią dieną naujojoje Hiutenfeldo bažnyčioje vyskupas J. Matulaitis, koncelebruojant naujam kapelionui ir kitiems 4 kunigams, atnašavo šv. Mišias, skirtas mokslo metų atidarymui. Pamokslo metu vyskupas linkėjo, kad visas čia susirinkusių jaunuolių gyvenimas būtų garbė Dievui. Jis priminė mūsų tautos žmones, pasišventusius aukštiems idealams žmones, nuėjusius ilgą kančių kelią ir su pasiryžimu kovojusius už Lietuvos laisvę ir dvasinę stiprybę, liepė sekti jų pavyzdžiu.

Spalio 28 prelatas Antanas Bunga Vasario 16 gimnazijos valgykloje suruošė šventinę vakarienę, kurios metu pagerbė Justina Lukošių, daug metų dirbusį Lietuvos bendruomenei Vokietijoje, padėkojo buvusiam kapelionui kun. Gediminui Tamošiūnui (jis grįžo į Lietuvą, į Žiežmarių parapiją), ir taip pat pristatė naująjį kapelioną kun. Alfonsą Kelmelį.

Tautos šventė

Rugsėjo 8 yra pirmoji šventė gimnazijoje. Dar neseniai susirinę ir vos susipažinę, štai jau gauna progą ilgiau pamiegoti, paskui pašvęsti, pabendrauti. Šventę pradėję vėliavos pakėlimu ir Lietuvos himnu, toliau susirinko pilies salėje, kur iškilmingas šv. Mišias atnašavo naujasis kapelionas kun. Alfonsas Kelmelis. Pamoksle jis kalbėjo apie tikėjimo reikšmę Lietuvos istoriniams įvykiams. Didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas, kuris ir priėmęs krikštą ilgą laiką buvo suktas politikas pagonis, vėliau, meldamas Dievo Motinos globos, tapo tikru krikščionimi ir savo karališkam vainikavimui pasirinko Marijos gimimo dieną. Taip pat ir Nepriklausomybės atgavimas Marijos metais neįmanoma kitaip paaikškinti kaip ypatinga jos globa laisvės trokštantiems žmonėms. Gimnazijos ateitininkai eilėmis ir gitaros garsais pajavairino šv. Mišias. Eilės kalbėjo apie Lietuvos istorijos kelią, apie meilę Tėvynei ir tikėjimą josios ateitimi.

Jau buvo tapę tradicija Tautos šventės proga surengti iškylą į gamtą, bet jau antri metai tą dieną iš eilės lyja, todėl žarijos, ant kurių kepami kepsniai ir dešrelės, smilksta po didžiaisais gimnazijos laiptais. Vieni dėl to liūsta, kiti, kurie turi silpnas kojas ar tik šiaip pritingi vaikščioti, lieka didžiai patenkinti, kad nenusivargino.

Atostogos Vasario 16 gimnazijoje Kalėdų: gruodžio 16 - sausio 7

Velykų: kovo 30 - balandžio 14

Vasaros: liepos 6 - rugsėjo 1

Remkime mokslo siekiantį lietuvių jaunimą

Gyvename šeštus Lietuvos nepriklausomybės metus. Ko taip ilgai laukėme, pasidarė daugeliui savaime suprantama: padėtis Lietuvoje pradeda normuotis, ir mes į Lietuvą pradėdame žiūrėti kitom akim. Ir gerai taip, nes kas nenorėtų, kad Lietuva būtų tokia pat normali šalis kaip Danija, Suomija ar kitos laisvos šalys, o ne pasakų ir svajonių kraštas, koku mums taip ilgai buvo. Deja, dar ilgai užtruks, kol Lietuva galės rikiuotis tų šalių eilėse, joms neprimindama savo sunkios praeities ir 50 metų priespaudos. Daugelis galvojo, kad po nepriklausomybės paskelbimo, diplomatinio pripažinimo ir svetimos kariuomenės išvedimo prasidės gerovė, tačiau kas realiai galvojo, žinojo, kad taip nebus. Reikės dar daug pastangų, darbo ir kantrybės, kol galėsime ramiau ir su didesniu

pasitikėjimu žiūrėti į Lietuvą, dėl kurios be galo daug išeivijos lietuvių tiek sielojosi, dirbo, aukojo kaip išmanė ir kiek pajėgė.

Be abejo, šviesesnė Lietuvos ateitis priklausys ne nuo tų, kurie dabartinę padėtį panaudoja turtams įsigyti, kartais ir ne labai švariū būdu, bet nuo tų, kurie, gal ir vargingiau gyvendami, mokosi ir investuoja į ateitį. Kaip tik šitam jaunimui mes turėtume kuo daugiau padėti. Nors kartais atrodo, kad mūsų maža auka daug nepadės ir nepagerins esančios situacijos, vis dėlto turime rodyti solidarumą su tais, kurie Lietuvos ateičiai bus svarbūs ir kurie po dešimties ar penkiolikos metų lygins Lietuvai kelius, panaudodami mokyklose ir universitetuose įgytas žinias. Svarbu dar ir tai, kad jie bus atsikratę tos ideologijos ir galvosenos, kuri Lietuvai atnešė tiek daug nelaimės ir kuri dar ir šiandien, praėjus penkeriems metams po nepriklausomybės paskelbimo, kiekviename žingsnyje yra juntama. Tos senos ideologijos ir galvosenos negalima nuplauti, kaip dulkes arba prakaitą, pakeičiant gatvių ir partijų pavadinimus, statant naujus paminklus ir dainuojant naujas dainas. Ką nors pakeisti galima tik grįžtant prie demokratijos, pagrįstos krikščioniškom vertybėm.

Didelė dalis išeivijos pagalvojo, kad su nepriklausomybės paskelbimu jos darbas atliktas ir jau galim *knygą užversti*, bet iš tiesų tik pradėdame naują knygos skyrių, o kaip jis baigsis niekam dar nežinoma. Priklausys nuo to, kiek kiekvienas lietuvis, kur jis bebūtų - tėvynėje ar išeivijoje, prisidės prie Lietuvos ateities pagal savo sugebėjimą ir galimybes. Prezidento Kendžio pasakymas "Neklausk, ką tavo šalis dėl tavęs padarė, bet klausk, ką aš dėl savo šalies esu padaręs" tinka ne tik Amerikai, bet ir Lietuvai.

Mes šiandien dižiujamės tomis moterimis ir vyrais, kurie paruošė kelią pirmai Lietuvos nepriklausomybei. Jie nebuvo nei dievai, nei šventieji. Jie buvo paprasti žmonės su klaidomis ir ydomis, bet jiems buvo svarbus Lietuvos likimas. Didelė dalis šių žmonių mums nežinomi. Dažnai tai buvo paprasti ūkininkai, kurie, patys vargingai gyvendami, leido savo vaikus į mokslus. Tie vaikai vėliau tapo tais mokytojais, rašytojais, gydytojais, agronomais, girininkais ir kitais specialistais, be kurių mes tarpukario nepriklausomybę sunkiai tegalėtume įsivaizduoti. Ir kažin, kur dabartinė Lietuva būtų nuėjusi, jei tie žemdirbių vaikai - gal jau seniai mirę, išstremti ar tebegyvenantys - nebūtų mums rodę kelią, kuriuo turime eiti.

Ir mūsų tarpe buvo nemažai tokių žmonių, kurie nepavargdami ir neprašydami atlyginimo, dirbo Lietuvai svarbų darbą. Už šį darbą nevisuomet jiems buvo atsilyginama pagarba, ne visada vadino juos Lietuvos patriotais ar idealistais - būdavo ir kitaip tituluojami, paimant net pavergėjų frazes ir nužeminančius titulus iš "Tarybinės Lietuvos", kaip revanšistai, "laisvintojai", fantastai, atsilikėliai. Bet neįmanoma įsivaizduoti išeivijos be šių šviesių žmonių, kurių daugumos nebėra mūsų tarpe. Ypač paminėtini du žmonės, kurie Vokietijos lietuviams, jo jaunimui (ir ne vien Vokietijos jaunimui) buvo labai svarbūs. Tai tėvas Alfonsas Bernatonis ir Jonas Glemža, kurie iki paskutinių gyvenimo dienų labai daug laiko atidavė lietuviškam reikalui, žvelgdami į ateitį, padėjo lietuvių jaunimui.

Tėvas A. Bernatonis buvo vienas iš pagrindinių Vasario 16 gimnazijos steigėjų. Jeigu mes šiandien kalbame apie Vasario 16 gimnaziją ir apie jos dabartinę būklę, neįmanoma negalvoti apie tėvą Bernatonį. Apie gimnaziją ir Romuvą būtų galima daug rašyti. Ir dar bus daug rašoma apie jų reikšmę Lietuvai ir lietuvių jaunimui - niekas negali įsivaizduoti Vokietijos lietuvių bendruomenės be Romuvos ir Vasario 16 gimnazijos.

Jonas Glemža, kuris sulaukė beveik 102 metų, tikėjo geresne Lietuvos ateitimi, rūpinosi lietuvių jaunimu, skatindamas jį siekti aukštojo mokslo. Būdamas pagarbaus amžiaus (80 m.), - kai kiti tokio amžiaus atsitraukia iš visų pareigų - įsteigė LABDAROS draugiją, kurios vienas iš pagrindinių tikslų yra *paremti aukštojo išsilavinimo siekiantį jaunimą*. LABDAROS pašalpa ne vienam jaunuoliui ir jaunuolei padėjo nugalėti sunkumus ir ramiau atsiduoti mokslams. Kai kuriems gal išvis tik su atitinkama parama buvo įmanoma baigti mokslus.

Šiandien, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, tiek Vasario 16-osios gimnazija, tiek šalpos draugija LABDARA neprarado savo svarbios reikšmės. Dabar mes matome, kad šių institucijų buvimas pasiteisino praetyje, ir yra aišku, kad jų tolimesnė egzistencija yra svarbus įnašas, einant Lietuvai į geresnę ateitį. Kai kuriems gal atrodo, kad tai palyginus mažas įnašas, bet gal galima tai palyginti su dideliu medžiu, kuris stiprybę gauna ne iš didžiųjų šaknų - jos, be abejo, irgi reikalingos - bet iš tų daugybės mažų šaknelių. Taip kiekviena mūsų kad ir mažiausia auka padeda per mūsų jaunimą Lietuvai eiti geresniu keliu.

Padėkite per Vasario 16 gimnaziją ir LABDAROS draugiją ir toliau sudaryti mūsų jaunimui geresnes sąlygas mokytis, studijuoti ir ir ruoštis nelengvam darbui ateičiai. Aukus prašome siųsti Litauischer Hilfsverein e.V. Labdara, Volksbank Kreis Bergstraße Lampertheim Nr. 8 064 407 (BLZ 509 914 00).

Atsisveikinta su Lietuvos diplomatu

Rugsėjo 8 Lietuvos ambasadoje Bonoje buvo surengtas priėmimas patarėjo dr. Jono Rudalevičiaus garbei. Tai ilgiausiai ambasadoje dirbęs diplomatas, atvykęs dar pirmaisiais po Lietuvos pripažinimo metais. Dabar jis kviečiamas atgal į Lietuvą. Priėmime dalyvavo daug kviestinių svečių: Vokietijos Ekonomikos ministerijos Rytų skyriaus vadovas dr. Kuschel, Offenbacho Pramonės ir prekybos rūmų vadovas dipl. ekon. J. Strauch, Rytų teisės instituto profesorius dr. B. Meissner, Lietuvos garbės konsulai Karl Rothenberger ir Colin Delage, Estijos, Graikijos, JAV, Latvijos, Lenkijos, Suomijos, Ukrainos ambasadų diplomatai, Latvių, Lietuvių bendruomenių atstovai ir kt. Vaišėse patarnavo Vasario 16 gimnazijos mokinės, pasipuošusios tautiniais rūbais. Priėmimas buvo labai šiltas ir jaukus, svečiai bendravo iki vėlyvo vakaro.

Vingaudui Damijonaičiui - 60

Vasario 16 gimnazijos kuratorijos valdybos pirmininkui Vingaudui Damijonaičiui rugsėjo 13 suėjo 60 metų. Keletą dienų vėliau jis atšventė šį jubiliejų su šeima, giminėmis, draugais ir darbo kolegomis. Šventėje dalyvavo ir jubiliatą pasveikino taip pat gimnazijos bei VLB atstovai.

MŪŠŲ MIRUSIEJI

Else BOLZ / Bolcienė/ mirė spalio 13, sulaukusi 74 m. amžiaus. Palaidota spalio 20 Stuttgarte Steinhaldenfeld kapinėse. Liturgines apeigas atliko evangelikų Luko parapijos klebonas, kurio parapijoje velionė gyveno eilę metų. Laidotuvėse dalyvavo gan daug lietuvių ir vokiečių.

Bolcienė, gim. Valutytė, buvo gimusi 1921 rugpjūčio 30 Murdelių kaime, Tauragės apskrityje. Į Vokietiją atvyko kartu su šeima 1959, ir pastoviai apsigyveno Stuttgarte, kur jos vyras gavo darbą prie geležinkelio. 1983 m. vyrui mirus, teko vienai rūpintis savo vaikais, kuriems pasisekė išsimokslinti ir savarankiškai įsikurti. Bolcienė priklausė Vokietijos lietuvių bendruomenei, skaitė lietuvišką spaudą, buvo uoli darbininkė, vaikus mylinti motina, religinga, draugiška tautietė. Palaikė ekumenišką bendravimą, talkino leidžiant laikraštuką. Jos liūdi vaikai Rūta, Vilius ir Jonas, kiti giminės Lietuvoje, o taipgi Stuttgarto lietuviai.

Martynas MILERIS / Martin Müller/ mirė birželio 6, palaidotas Backnange birželio 13. Buvo gimęs 1907 rugsėjo 7 Suvalkijoje. Į Vokietiją atvyko 1941 ir įsikūrė Backnange, netoli Stuttgarto. Seniau kurį laiką vadovavo Backnango-Ludwigsburgo apylinkėse gyvenantiems lietuviams, rėmė evangelikų bendriją Lietuvoje, 40 metų su viršum buvo Stuttgarto lietuvių apylinkės narys. Mėgo skaityti lietuvišką spaudą. Savo bute surinkdavo maldai bendraminčių būrelį, palaikė ekumenišką veiklą. Paliko liūdinčius žmoną ir sūnų bei dukrą su šeimomis.

Zigmas MISEVIČIUS, gyv. Oberstenfeld-Gronau, šį pasaulį apleido birželio 22 Marbacho ligoninėje. Buvo kilęs iš Kauno, gimęs 1913 birželio 2. Į Vokietiją pasitraukė karo metais. Ilgai gyveno ir dirbo Grossbottwar'e, vynuogynų krašte. Pensijos metus praleido savo name, O.-Gronau. Buvo VL bendruomenės narys nuo pat jos įsikūrimo pradžios. Skaitė lietuvišką spaudą, lankė lietuvių renginius Stuttgarte. Paliko liūdinčią žmoną, kuri taipgi priklauso Lietuvių bendruomenei, nors yra vokiečių kilmės.

Vytautas-Izidorius SAJONIS mirė senelių prieglaudoje Karolinum, Bad Mergentheime, liepos 28. Sulaukė 70 su viršum metų amžiaus. Į Vokietiją atvyko karo metais. Stuttgarte Weilimdorf dirbo dažytoju. Su vokiečių žmona, kuri jau seniai mirė, augino dukrą ir sūnų, jie gyvena prie Bad Mergentheimo.

Marija GAIDIENĖ, kaip neseniai sužinota, mirė 1993 rugsėjo 30. Buvo gimusi 1911 Lenkijoje. Ištekėjusi už Kazimiero Gaidžio, gyveno Sindelfingene. Po vyro mirties persikėlė pas dukrą Birutę Fuhs. M.Gaidienė taipgi priklausė VL bendruomenei.

Walter SCHREIFELDT, gyv. Georgenhausene, mirė rugpjūčio 13. Buvo gimęs 1925 gruodžio 24 Rygoje. Į Vokietiją iš Lietuvos atvyko 1971 metais. Paliko liūdinčią žmoną dr. Oļę-Birutę, dukras su šeimomis ir seserį.

Petras ČESIŪNAS, gyv. Miunchene, mirė rugsėjo 21. Buvo gimęs 1907 liepos 23 Švenčionių apskrityje. Nuo 1945 gyveno Ludwigsfelde ir daug pasitarnavo Lietuvių bendruomenei. Laidotuvėse dalyvavo miuncheniškiai lietuviai ir velionio bičiuliai iš Amerikos.

Povilas GUSTAINIS, gyv. Rastatte, mirė spalio 8. Palaidotas Rastatto kapinėse spalio 13. Laidojimo apeigas atliko kun. Jonas Dėdinas. Laidotuvėse dalyvavo didelė velionio šeima: žmona, dukra, iš Kanados atvykęs sūnus, daug vaikaičių ir provaikaičių, taip pat velionio brolis su šeima. Rastatto apylinkės lietuviai bei draugai vokiečiai. Giedėjo Vasario 16 gimnazijos dainų ir giesmių būrelis, pasipuošęs tautiniais rūbais.

Velionis buvo gimęs Jurbarke 1930 vasario 18. 1959 su žmona Helena ir vaikais atvyko į Vokietiją. 1961 įsteigus VLB Rastatto apylinkę, jis ir jo šeima įstojo į bendruomenės narius. Buvo aktyvus VLB narys, tautiečių mylimas ir gerbiamas. Prieš 15 metų buvo išrinktas Rastatto lietuvių apylinkės pirmininku. Jam vadovaujant, buvo suruošta daug rengimų: Vasario 16, Motinos dienos minėjimai, subuvimai Tautinių dainų mėgėjų ratelyje. Buvo lietuvių katalikų parapijėlės vedėjas. Taip pat buvo uolus lietuvių evangelikų pamaldų lankytojas. Paskutiniaisiais metais į Rastattą atvykstančius lietuvius taipgi maloniai globojo ir jiems padėjo.

Paliko liūdinčią žmoną Heleną, dukrą Iloną ir sūnų Vidą Kanadoje su šeimomis.

Atsisveikinimas su a.a. Jonu Kęstučiu Valiūnu

Rugsėjo 2 po ilgos ir sunkios ligos su šiuo pasauliu atsisveikino žymus Vokietijos lietuvių bendruomenės veikėjas Jonas Kęstutis Valiūnas. Velionis gimė 1917 kovo 24 Samyluose, Kauno rajone, ūkininko šeimoje. Anksti mirus tėvui, šeima persikėlė gyventi į Kauną, kur mama atidarė maisto produktų parduotuvę, o Joną paėmė globoti ir į mokslus leido dėdė Kalvarijoje. 1931 mama jį pasiėmė atgal į Kauną ir leido į Aušros gimnaziją, vėliau į Aukštesniąją technikos mokyklą, kurią Jonas baigė, išgydamas elektros inžinieriaus specialybę. Atlikęs karo tarnybą ir išgijęs atsargos leitenanto laipsnį, nuo 1940 dirbo Lietuvos pašte inžinieriumi. Kaip nepamainomas specialistas išdirbo ten ir okupacijos laikotarpiu, išvengdamas karo tarnybos svetimiesiems. 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją, į Memmingeną, kur dirbo mėnraščio "Mintis" redakcijoje. Pamilęs vokiekaitę Ingę, nebeišvyko į užjūrius, bet vedė ją ir užaugino 5 vaikus. Žmoną ir visus vaikus, išskyrus vieną dukrą, kuri maža sirgo ir daug laiko praleido ligoninėse, išmokė kalbėti lietuviškai. Trys vaikai baigė Vasario 16 gimnaziją.

Apie 40 metų jis išdirbo JAV armijos lietuvių darbo kuopose, ilgiausiai Schwetzingene, kur jis vadovavo tiltų statybos kuopai. Ten dirbdamas, jis daug nuveikė lietuviams, palaikydamas jų kuopoje lietuvišką dvasią, organizuodamas lietuviškas šventes. Jis išgijo daug draugų amerikiečių ir vokiečių tarpe, kviesdavosi juos į rengimus ir nuolat jiems primindavo Lietuvai padarytą skriaudą. Jo vadovaujama kuopa pasižymėjo, kaip greičiau už visas kitas kuopas pastatanti pontoninį tiltą per Reiną, todėl susilaukė daug pagyrimų ir garbės raštų iš amerikiečių. Išleisdami J.Valiūną į pensiją, jo garbei organizavo šventę, kurios metu per Reiną vokiečių ir amerikiečių kuopos pastatė tiltą. Ant jo vyko palydų ceremonijos, plevėsuojant Lietuvos, Vokietijos ir Amerikos vėliavoms ir per garsiakalbius skambant lietuviškiems Jonušo maršams.

Su savo kuopos vyrais velionis Jonas Kęstutis daug padėjo Vasario 16 gimnazijai: padėjo statyti barakus, atliko įvairius remontus bei žemės darbus, rėmė skautus ir globojo Jubiliejinę stovyklą 1971 metais Schwetzingeno miškuose, kurioje dalyvavo 300 skautų ir skaučių.

Nuo 1962 metų iki mirties J.K. Valiūnas buvo Vokietijos lietuvių bendruomenės nariu. Trejus metus buvo VLB tarybos pirmininku, 10 metų priklausė VLB valdybai (7 metus kaip pirmininkas). Vasario 16 gimnazijos kuratorijai priklausė nuo pat jos įsikūrimo 1968 iki pat mirties, paskutinius 13 metų buvo kuratorijos valdybos nariu. Jo iniciatyva visa Vasario 16 gimnazijos teritorija su pastatais ir parku imta vadinti Romuva.

Gedulingos šv. Mišios, kurias atnašavo gimnazijos kapelionas kun. Alfonsas Kelmelis, ir atsiveikinimas su velioniu vyko rugsėjo 9 Hiutenfeldo katalikų bažnyčioje. Dalyvavo gausi velionio šeima, suvažiavusi iš Vokietijos, JAV ir Kanados, daug lietuvių iš artimų ir tolimų apylinkių, draugai ir bendraminčiai vokiečiai, jų tarpe šaudymo sporto draugai, kurių tarpe buvo labai pasižymėjęs, net tapęs kelis kartus Vokietijos meistru savo klasėje. Po Mišių bažnyčioje atsisveikindami kalbėjo Vokietijos LB ir gimnazijos vardu direktorius Andrius Šmitas, Vasario 16 gimnazijos kuratorijos pirmininkas Vingaudas J. Damijonaitis, Aušros tunto skautų tuntininkas Petras Veršelis ir vokiečių Šaulių sąjungos atstovas iš Schwetzingeno.

Palaidotas a.a. Jonas Kęstutis Valiūnas šalia tėvų gimtojoje Lietuvoje, Šlėnavoje, netoli Kauno, dalyvaujant visai šeimai ir Lietuvoje gyvenantiems giminėms.

INFORMACIJOMS leisti aukojo:

dipl. inž. Mečys Strumila iš Bonos	100,--DM
Jonas Mažeiva iš Griesheimo,	
Zigmas Vencius iš Heidesheimo,	
Jeronimas Jarumbavičius iš Mannheimo,	
Mme M. Budvytis iš Thuino, Belgija,	
Lucija Pascheit iš Hamburgo po	50,--DM
Albinas Mičiulis iš Duisburgo	36,--DM
Franz Oskar Petereit iš Wormso	30,--DM
M. Milvydienė iš Davos, Šveicarija	25,--DM
dr. Dargužas iš Hünibach	20,--DM
Kasparas Dikšaitis iš Lahro	10,--DM

Ačiū.

Numatomi renginiai

Spalio 27 - 29	Pabaltiečių jaunimo suvažiavimas Anaberge, Bonoje
Lapkričio 19, 15 val.	Romuvos apylinkės susirinkimas pilies salėje
Lapkričio 25	VLB darbuotojų suvažiavimas
Gruodžio 31	VL Jaunimo sąjungos ruošiamas Naujųjų Metų sutikimas Bonoje Anaberge
Vasario 24	Centrinis Lietuvos nepriklausomybės minėjimas Hiutenfelde